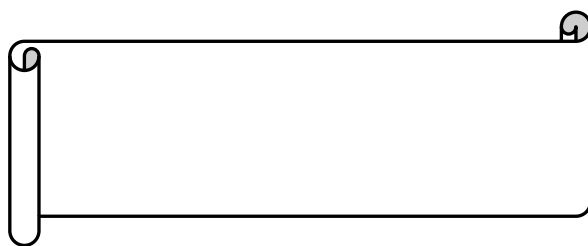

מסכת עדויות

פרקים ג ד

1. אדם שמסתפק אם נטמא. מה דינו ?

•

•

2. מדוע טימא ר' יהושע וחכמים טיהרו ?

ר' יהושע מטמא, היות ובכל אחד מהספיקות, ישנה גם אפשרות שהטומאה היתה ברה"י שספיקו טמא.

חכמים מטהרים, היות ובכל אחד מהספיקות, ישנה גם אפשרות שהטומאה היתה ברה"ר שספיקו טהור.

3. מהו "מסמר השלחני", והאם נחשב כלי לקבל טומאה ?

המסמר שעליו תולה השולחני את המאזניים.

ר' צדוק מטמא, וחכמים מטהרין.

4. מהו "ארון של גרוסות", והאם נחשב כלי לקבל טומאה ?

ארון עץ, של מוכרי גריסים. ר' צדוק מטמא¹, וחכמים מטהרין².

5. מהו "מסמר של אבן שעות", והאם נחשב כלי לקבל טומאה ?

אבן המשמשת כשעון, שבמרכזה תקוע המסמר, וע"פ הצל של המסמר על האבן, יודעים את השעה. ר' צדוק מטמא, וחכמים מטהרין.

6. מהו, כסוי טני של מתכות של בעלי בתים³ ? והאם נחשב כלי לקבל טומאה ?

טני הוא כלי עשוי ממתכת, ועליו כיסוי.

לר' גמליאל מקבל טומאה, הואיל ולכיסוי יש בית קיבול.

לחכמים אינו מקבל טומאה, הואיל ולא נעשה אלא לכיסוי, ואין משתמשים בו, דינו ככל כיסוי - וטהור.

7. מהי "תלוי המגרדות" ? והאם נחשב כלי לקבל טומאה ?

כמין מתלה, שתולים בו את המגרדת (מגרדת, כעין מסרק ממתכת, שמגרדים בו הגוף בבית המרחץ).

¹ לפעמים מטלטלים אותו ושם כלי עליו. (רע"ב)

² שארון עץ זה, עשוי לנחת ולא לטלטל. (רע"ב)

³ כיסוי טני של רופאים לכו"ע מקבל טומאה, שמשמש את הרופאים להניח בו סממנים.

רָבֵן גַּמְלִיאֵל מְטַמָּא, וְחֻכְמִים מְטַהְרִין.⁴

8. מהם "גלמי כלי מתכות"? והאם נחשבים כלי לקבל טומאה?

גלמי - כלי מתכת, שעדיין לא נגמרה מלאכתם (שצריכים עדיין לשוף אותם וכיו"ב). רבן גמליאל מטמא, וחכמים מטהרין.

9. מהי "טבלא שנהלקה לשנים"? והאם נחשבת כלי לקבל טומאה?

כעין מגש עשוי חרס, שיש לו מסביבו דפנות (בית קיבול).

אם נחלק לשני חלקים שווים: רבן גמליאל מטמא, וחכמים מטהרין (ששברי כלים הם).

ומודים חכמים לרבן גמליאל, בטבלא שנהלקה לשנים, (ושבר) אחד גדול ואחד קטן, שהגדול טמא (שעדיין שם כלי עליו), והקטן טהור (ששבר כלי הוא).

משנה י'

10. מהו "ערוב תבשילין", ובמה החמיר רבן גמליאל בבית שמאי?

כשיו"ט חל בערב שבת, יכול לבשל ביו"ט לשבת, אם הכין מערב יו"ט, תבשיל ופת לכבוד שבת. בכך, עירב את תבשילי שבת ויו"ט. התבשיל והפת נקראים "ערוב תבשילין".

רבן גמליאל, מחמיר בבית שמאי, שהתבשיל שהכין, מתיר לו רק לבשל לשבת, הפת שהכין מתירה לו רק לאפות, אך לא יכול להטמין ביו"ט לצורך השבת על סמך התבשיל והפת. (אלא אם כן, הטמין בערב יו"ט לצורך השבת).

11. חוליות של מנורה, שהתפרקה ביו"ט. האם מותר להחזיר את חוליות המנורה ביו"ט?

רבן גמליאל, מחמיר בבית שמאי שאסור, משום "בונה".⁵

12. מהי פת "גריצין", ומהי פת "רקיקין". איזו מהן מותר לאפות ביו"ט?

גריצין - ככרות גדולות ועבות. רקיקין - ככרות דקות.

רבן גמליאל סובר בבית שמאי, שלא התירו לאפות גריצין, מפני שאין צורך בכמות מרובה ביו"ט, ובכך מרבים טרחה ביו"ט שלא לצורך.

13. כיצד היו נוהגים, אצל אביו של רבן גמליאל (רבן שמעון בן גמליאל), ומה השיבו חכמים על הנהגה זו?

רבן גמליאל העיד על בית אביו, שלא אפו ביו"ט אלא רקיקין. חכמים השיבו, שאמנם לעצמם היו מחמירים בבית שמאי, אך לכל ישראל היו מקילים בבית הלל, לאפות גריצין, ואפילו פת "חריר" - עיסה גדולה הנאפית על גבי גחלים (וטרחתה מרובה מאוד) - מותר.

משנה יא'

14. מדוע אסרו חכמים, לטאטא את הבית בשבת?

גזירה שמא ישווה גומות שבקרקע. ("בונה").

⁴ חכמים סוברים, שאינו מקבל טומאה ככל תלאי כלים (כלים טו, ד) ורבן גמליאל מטמא, הואיל והמתלה מסייע בשעת השימוש במגרדת,

נחשב כלי ומקבל טומאה. (תפא"י)

⁵ שבית שמאי סוברים שיש בנין בכלים. בית הלל סוברים, שאין בנין בכלים - ומותר להחזיר חוליות המנורה ביו"ט.

15. מדוע מקל רבן גמליאל, לטאטא בין המיטות שבבית ?

משום, שבין המיטות הוא מקום מועט, ולא חוששים שישווה גומות. וחכמים אוסרים.

16. מהו: "מוגמר", ומדוע התיר רבן גמליאל לעשותו ביו"ט?

מוגמר, היא הלבונה, ששמים על גחלים להעלות ריח נעים בסיום הסעודה.

אף שרק העשירים היו מענגים עצמם כך, התיר רבן גמליאל לעשותו ביו"ט, מפני שהוא הנאת הגוף ונחשב "אוכל נפש" המותר ביו"ט. וחכמים אוסרים.

17. מהו גדי מקולס⁶, והאם מותר לעשותו ?

גדי, שצולים זכר לקרבן פסח, ונצלה כדרך שצלו קרבן פסח בזמן הבית. ("ראשו על כרעיו ועל קרבו").

רבן גמליאל מתיר לעשות כן זכר לפסח, וחכמים אוסרים⁷.

משנה יב'

18. האם מותר לפרתו של ישראל, לצאת בשבת לרה"ר, ברצועה הקשורה בין קרניה ?

ר' אלעזר מתיר (שנחשבת הרצועה לנוי לבהמה). "פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה⁸". חכמים אוסרים (שנחשב כמשא - ואסור).

19. "ושחוקין את הפלפלין, ברחיים שלחן". הסבר!

שוחקים ביו"ט את הפלפלים, ברחיים המיוחדות לשחיקת פלפלים, (אפילו שנראה כעובדין דחול = כדרך שטוחנים בחול).

חכמים אוסרים.

20. "מקדין את הבהמה ביום טוב", "מקצצין" הסבר ! והאם מותר קירוד וקיצוף ?

מקדין - לגרד את הבהמה ביו"ט, במגרדת עם שיני ברזל, שעושות חבורה בבהמה.

מקצצין - לגרד את הבהמה ביו"ט, במגרדת עם שיניים מעץ, שלא עושות חבורה.

לר' אלעזר בן עזריה: מותר גם קירוד. (ואף שעלול לעשות לה חבורה מותר, הואיל ואינו מתכוון).

לר' יהודה: רק מקצצין (וכך לא עושה לה חבורה)

לחכמים: אין מקדין אף לא מקצצין⁹.

⁶ מקולס - כגבור שכלי זייניו עמו (שבני מעיו תלויים לו בצידו כקרבן פסח ; רע"ב).

⁷ שלא יראה כאוכל פסח בחוץ.

⁸ תנא: לא שלו היתה, אלא של שכנתו היתה, ומתוך שלא מיחה בה נקראת על שמו.... וכל מי שאפשר למחות לאנשי ביתו ולא מיחה - נתפס על אנשי ביתו, באנשי עירו - נתפס על אנשי עירו, בכל העולם כולו - נתפס על כל העולם כולו (שבת נד :).

⁹ שגזרו על קיצוף, שמא יבואו לקרד.

עדויות ד

משנה א'

21. מה המשותף למחלוקות שבין בית שמאי לבית הלל שבפרק ?

שבכולם בית שמאי מקילים ובית הלל מחמירים.

22. ביצה שנולדה בשבת שאחר יו"ט, או ביו"ט שאחר השבת. מה דינה ומדוע ?

אסורה. חז"ל דרשו, "והיה ביום השישי, והכינו את אשר יביאו" - שרק ביום שישי שהוא חול - מכינים לשבת או ליו"ט, ואין שבת מכינה ליו"ט ולא יו"ט מכין לשבת.

כל ביצה שנולדה היום, נגמרה במעי אימה מאתמול. לכן, ביצה זו שנולדה בשבת, והוכנה לשבת מיו"ט - אסורה.

23. ביצה שנולדה ביו"ט. האם מותרת באכילה ?

לבית שמאי - תאכל. (שהוכנה מיום חול). לבית הלל לא תאכל.

(שגזרו בכל יו"ט, משום יו"ט שאחר השבת).

24. "בית שמאי אומרים, שאור בכזית וחמץ בכפותב. ובית הלל אומרים, זה וזה בכזית". לגבי איזה מצוה נחלקו ?

נחלקו מאיזה שיעור צריכים לבער¹⁰ מהבית חמץ ושאור.

משנה ב'

25. בהמה או אפרוח שנולדו ביום טוב. האם אסורים באכילה משום מוקצה ?

בהמה שנולדה ביום - מתרת¹¹.

ואפרוח שיצא מן הביצה ביו"ט - הכל מודים שהוא אסור.

26. באלו בע"ח נוהגת מצות כיסוי הדם ?

חיה ועוף.

27. אדם רוצה לשחוט בהמה ביו"ט. כיצד יקיים את מצות כיסוי הדם (א) אם לכתחילה בא לשאול מה יעשה. (ב) בדיעבד אם שחט בלי לשאול ?

א. לבית שמאי - יחפור בדקר (כמעדר) - ויכסה את הדם. מדובר, שהיה הדקר נעוץ בעפר מבעוד יום, ורק ירים את הדקר עם העפר ויכסה.

לבית הלל - לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן מבעוד יום.

ב. בדיעבד אם לא שאל וכבר שחט, מקילים כבית שמאי.

¹⁰ לגבי איסור אכילה - לכו"ע בכזית.

¹¹ הואיל והיתה ראויה ומוכנה לאכילה גם לפני שנולדה. (שאם היו שוחטים את אימה, היתה מותרת לאכילה בלא שחיטה).

28. אדם הפקיר את שדהו רק לעניים. האם העניים חייבים לתת מהתבואה שלקחו, מתנות עניים ומעשרות ?

הפקר פטור ממתנות עניים וממעשרות.

אם הפקיר רק לעניים:

בית שמאי סוברים, שנחשב הפקר - ולכן פטורים. לבית הלל, חייבים במתנות עניים ובמעשרות, הואיל ולא הופקר לכולם.

הפטור של הפקר ממעשר, נלמד משביעית. וכמו שפירות שביעית מופקרים בין לעניים ובין לעשירים, כך כל הפקר, כדי שיפטור ממעשר, יופקר גם לעניים וגם לעשירים.

29. אדם שכח בשדה 4 עמרים. האם יש להם דין שכחה?

לא.

30. אדם אסף את העמרים שבשדה, ובכל עומר קב תבואה. עומר אחד של 4 קבים - שכח. האם נחשב עומר זה כשכחה ?

בית שמאי אינו שכחה¹², לבית הלל שכחה.

31. אדם שכח עומר בשדה. כיצד לא יהיה לעומר דין "שכחה" ?

אם שכחו סמוך לזֶפֶה, לְגִדִּישׁ, לְבָקֶר או לְבָלִים: לְבֵית שְׁמַאי - אֵינוֹ שְׂכָחָה (שעתיד להזכר בו). לְבֵית הֵלֶל - שְׂכָחָה.

32. מהו "כרם רבעי" ?

בשנה הרביעית לנטיעת הכרם, קדושים הענבים, ונאכלים לבעלים בירושלים בלבד ובטהרה. (כמו פירות מעשר שני).

33. מהו דין "חומש", בפדיון מעשר שני? האם דין חומש נוהג גם בפדיון כרם רבעי?

הרוצה לפדות פירות מעשר שני, יפדה את הפירות בשווי הפירות ובתוספת חומש¹³. את הכסף יעלה לירושלים, יקנה בו אוכלים ומשקים, ויאכל אותם בטהרה.

בפירות כרם רבעי:

לְבֵית שְׁמַאי - אֵין דִּין לְהוֹסִיף חֻמֶּשׁ¹⁴.

¹² רואים אותו כאילו הוא מחולק ל - 4 עמרים.

¹³ חומש מלבר (מבחוץ ; כגון : אם שווי הפירות 100, יפדה ב - 125), שהוא רבע מלְגוֹ (מבפנים). כלומר : אחר שהוסיף רבע מהשווי (25 ממאה), תוספת זו, מהווה חמישית (25 הם חמישית), מהסכום שהתקבל אחר ההוספה (מ - 125).

¹⁴ מפני שאין לומדים קדושת רבעי מקדושת מעשר שני (לכן אין מוסיפים חומש כבפדיון מעשר שני).

לְבִית הַלֵּל יֵשׁ דִּין לְהוֹסִיף חֶמֶשׁ¹⁵ (כְּמוֹ מַעֲשֵׂר שָׁנִי).

34. מהו דין "ביעור מעשרות"? האם דין ביעור, נוהג גם בפירות כרם רבעי?

בערב פסח של שנה ד' נ' - ז' למנין שנות השמיטה, חייב לבער (להוציא) מהבית את המעשרות שהצטברו בביתו בשלוש השנים שעברו.

את פירות כרם רבעי: **לְבִית שְׂמָאִי** - אין דין לבער עם שאר מעשרותיו. **לְבִית הַלֵּל**, יֵשׁ לבער את הפירות ככל מעשרות.

35. כרם רבעי. למי שייכים הפֶּרֶט¹⁶ והעוללות¹⁷ שבכרם?

לְבִית שְׂמָאִי, הפֶּרֶט והעוללות, שייכים לעניים. את הפרט והעוללות, חייבים העניים לאכול בקדושתם, או לפדות ולעלות הכסף לירושלים. **לְבִית הַלֵּל** - "כָּלֹּל לְגֵת", שאין הבעלים חייבים לתת מִפְּרָם רבעי מתנות עניים כלל¹⁸, וכל העניים דורכים הבעלים בגת, ויִאָּכְלוּ בקדושת כרם רבעי.

משנה ו'

36. כיצד מוכשר אוכל לקבל טומאה?

כאשר בא על האוכל מים¹⁹, ורק אם באו המשקים על האוכל ברצון הבעלים.

37. זיתים המגולגלים (הכבושים במלח). האם המוהל היוצא מהזיתים תוך כדי הכבישה, מכשיר אותם לקבל טומאה?

לְבִית שְׂמָאִי - אין הבעלים מעוניינים במוהל היוצא מהזיתים, לכן אין המוהל לרצון הבעלים, ואינו מכשיר את הזיתים לקבל טומאה.

לְבִית הַלֵּל - כדי שלא ישאיר המוהל את הזיתים לקבל טומאה, צריך הבעלים לעשות נקב בתחתית החבית, כדי לגלות דעתו שאינו רוצה במוהל, וכך לא יוכשרו הזיתים לקבל טומאה.

ומודים בית הלל, שאם נקב את החבית, ולאחר זמן נסתם הנקב בשמרים - אין המוהל מכשיר את הזיתים לקבל טומאה.

38. האם משקים נטהרים במקוה?

לא²⁰!

39. טמא שירד לטבול, כששמן על גופו. מאיזה כמות יתבטל השמן לגוף - ויהיה השמן טהור?

סך לכתחילה בשמן טמא ²¹	נטמא, אחר שסך גופו בשמן טהור	
אם נשאר שמן כְּדֵי סִיכַת אֶבֶר קָטָן - השמן טהור.	אפילו אם נוטף ממנו שמן כשעלה מהמקוה	ב"ש

¹⁵ מפני שקדושת רבעי, נלמדת בגזירה שוה מקדושת מעשר שני, לכל ענין. (ברבעי נאמר: "קִדְשׁ הַיְּלוּלִים", ובמעשר שני נאמר: "וכל מעשר הארץ... קִדְשׁ לַה'").

¹⁶ ענבים שנשרו בשעת הבצירה, שמשאיר בעה"ב לעניים. (עי' פאה ז', ג').

¹⁷ אשכולות קטנים (עולל - תינוק), שמשאיר בעה"ב על הגפן לעניים. (עי' פאה ז', ד').

¹⁸ שבית הלל סוברים שכרם רבעי ממון גבוה הוא, ובית שמאי סוברים שממון בעלים הוא.

¹⁹ "וכי יותן מים על זרע". או אחד מ - 7 המשקין: י"ד שח"ט ד"ם - יין, דם, שמן, חלב, טל, דבש, מים.

²⁰ חוץ ממים, שנטהרים במי המקוה ע"י השקה.

²¹ בטמא מתחלתו מחמירים יותר, משום שטומאתו של השמן, עושה את השמן חשוב בפ"ע, ואינו בטל לגופו של הטובל. אי"נ גזירה שמא יאמרו ראינו שמן טמא, עולה לה טהרה במקוה. (ראב"ד).

בטל השמן לגוף - וטהור	יותר מזה השמן טמא.
ב"ה רק כְּדִי לִסּוּךְ אֶבֶר קָטָן (אצבע קטנה) - השמן טהור. אם יש שמן יותר מזה - השמן טמא.	רק אם נשאר שמן על גופו, פחות ממשקל טופח (מכדי שיכול להעביר לחלוחית שמן על ידו) - השמן טהור. אך אם יש בשמן ממשקל טופח (לחלח את ידו) - טמא.
ר' יהודה משום ב"ה	מקל עוד יותר: אם יש פחות ממשקל טופח ומטפח (שילחלח את ידו, וידו תלחלח דבר נוסף) - השמן טהור. יותר מזה - השמן טמא.

משנה ז'

40. אשה המתקדשת בכסף. מהו השיעור המועט ביותר²², שמתקדשת בו ?

לבית שמאי כדינר²³ או בשנה דינר.

לבית הלל בפרוטה²⁴ (שמינית מאיסר האטלקי), או בשנה פרוטה.

41. מהו "גט ישן", והאם לכתחילה, מותר לגרש בו אשה ?

אדם שהתייחד עם אשתו אחר שכתב לה גט, הגט שכתב נקרא: "גט ישן".

בית שמאי מתירים להשתמש בגט ישן, ובית הלל אוסרין²⁵.

42. המגרש את אשתו, וראוהו עדים לן עם גרושתו בפונדק. האם נחשב שקנה אותה בזה שוב לאשה, וצריך לתת לה גט נוסף ?

לבית שמאי - לא קנה אותה בכך, ואינה צריכה גט נוסף.

לבית הלל - קנה אותה בכך לאשה²⁶, וצריכה ממנו גט שני.

ומודים ב"ה, בנתקשה מן הארוסין, שאינה צריכה ממנו גט שני, מפני שאין לבו גס בה.

משנה ח'

43. הסבר: "צרה", "צרת ערוה". האם צרת ערוה חייבת ביבום וחליצה?

"צרה" - שתי נשים הנשואות לאיש אחד, כל אחת נקראת צרה לחברתה.

הערה: ראובן מת בלא בנים. במקרה, שאשת ראובן היא "ערוה" על שמעון אחיו (כגון: שהיא בתו של שמעון, בת בתו וכדו') - פטור שמעון מייבום ומחליצה.

²² וכמו בכל הפרק, גם דין זה, הוא מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל, שב"ה סוברים, שכבר מפרוטה מותקדשת האשה ונעשית "אשת איש".

²³ כסף, במשקל של 96 שעורים. שהוא 192 פרוטות.

²⁴ כסף, במשקל של חצי שעורה.

²⁵ בדיעבד, מועיל גט ישן גם לבית הלל.

²⁶ "האשה...נקנית בכסף, בשטר, ובביאה..." קידושין א', א'.

"צרת ערוה": ראובן היה נשוי לשתי נשים. אחת ערוה על שמעון אחיו, ואחת מותרת לו. האשה המותרת לו נקראת "צרת ערוה".

לבית הלל, "צרת ערוה", פטורה מיבום וחליצה.

לבית שמאי, "צרת ערוה", חייבת ביבום וחליצה.

44. צרת ערוה שחלצה. האם "חלוצה" זו, מותרת לכהן?

לבית שמאי, הסוברים שזקוקה לחליצה, תאסר לכהן מדין "חלוצה"²⁷.

לבית הלל, הפוטרים מיבום וחליצה, ואינה זקוקה לחליצה כלל כדי להנשא, אין חליצתה נחשבת חליצה - ומותרת לכהן.

45. צרת ערוה שהתייבמה, והתאלמנה. האם מותרת לכהן?

לבית שמאי - מותרת. שכן היתה מותרת ליבם, וכעת הרי היא ככל אלמנה שמותרת לכהן. **לבית הלל - אסורה**²⁸.

46. האם מותר לבית הלל, לשאת נשים מבית שמאי?

אמנם, בית שמאי שהיו מייבמים "צרת ערוה", היו עוברים לדעת בית הלל, באיסור כרת של אשת אח, ובניהם ממזרים²⁹, אעפ"כ, לא נמנעו מלשאת את הנשים מבית שמאי. שכן בית שמאי היו מודיעים לבית הלל על נשים אלו, שלא יקחו מהם או מבניהם.

כמו"כ, לא היו נמנעים **לשאול ולהשאל** כלים אלו מאלו, אף שהיו חולקים בענייני טומאות וטהרות, משום שהיו מודיעים אלו לאלו שלא יכשלו.

משנה ט'

47. "שְׁלֹשָׁה אָחִים, שְׁנַיִם מֵהֶם נְשׂוּאִים לְשְׁתֵּי אָחִיוֹת... מֵת אֶחָד מִבְּעָלֵי אָחִיוֹת...". לפני מי נופלת אשת המת ליבום?

האחים ראובן ושמעון, היו נשואים לשתי אחיות רחל ולאה. ראובן מת בלא בנים. שמעון פטור מיבום וחליצה, שהלא רחל ערוה עליו משום אחות אשתו (אחות לאה). לוי, האח המופנה (הפנוי - שאינו נשוי), חייב לייבם את רחל.

48. "שְׁלֹשָׁה אָחִים, שְׁנַיִם מֵהֶם נְשׂוּאִים לְשְׁתֵּי אָחִיוֹת... מֵת אֶחָד מִבְּעָלֵי אָחִיוֹת, וְעָשָׂה בָּהּ מִפְּנֵה מֵאֲמֵר". הסבר?

קידושי מאמר, הם קידושין בכסף או בשטר, שאינם תופסים ביבום אלא רק מדרבנן, ומן התורה אין קידושיו קידושין.

לוי, האח המופנה (שאינו נשוי), ייבם את רחל בכסף או בשטר **ולא בביאה**.

49. "...וְעָשָׂה בָּהּ מִפְּנֵה מֵאֲמֵר, וְאַחֵר כֶּךָ מֵת אָחִיו הַשֵּׁנִי (שמעון)". האם חייבת לאה ביבום?

בית שמאי סוברים, שקידושי מאמר תופסים לגמרי.

לכן, לאה היא "אחות אשתו", אין ביניהם זיקה כלל ופטורה מיבום.

ובית הלל סוברים, שקידושי מאמר תופסים מדרבנן **רק במקצת**, ואינה ככנוסה (כנשואה לגמרי). לכן, גם רחל וגם לאה זקוקות ללוי. אך הואיל ואסור לייבם את "אחות זקוקתו" - שתיהן אסורות ללוי ביבום.

²⁷ "חלוצה" אסורה לכהן. (עי' מכות ג', א')

²⁸ הואיל ואינה זקוקה ליבום, אסורה עליו משום אשת אח, ואחר שנבעלה לאסור לה, נעשית זונה, וזונה אסורה לכהן.

²⁹ בנים של חייבי כריתות - ממזרים.

לכן: **מוציא את אשתו** - את רחל, בגט - שקדושי מאמר לא תופסים לגמרי, לאה זקוקה ללוי ליבוס, ורחל היא אחות זקוקתו, ואסור לו לייבם אותה. **וְחָלִיצָה** - בגלל הזיקה של רחל ללוי. **וְאֵת אִשְׁתּוֹ אָחִיו** (את לאה) **בְּחָלִיצָה** - שלא יכול ליבם אותה משום "אחות זקוקתו".

זו היא שְׂאֵמְרוֹ, אי לו על אשתו - שמוציאה בגט. ואי לו על אשת אחיו - שמוציאה בחליצה.

משנה י'

50. **"הַמְדִיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִתְּשֻׁמִּישׁ הַמָּטָה".** האם חייב לגרש אותה ?

לְבֵית שְׁמַאי, אם הדיר אותה שְׁתֵּי שָׁבָתוֹת (שבועות), יוציא ויתן כתובה.

לְבֵית הֶלֶל, אפילו הדיר רק שָׁבָת אֶחָת, יוציא ויתן כתובה.

51. **הַיּוֹלֶדֶת נִקְבָּה. כִּמָּה זֶמֶן טַמְאָה, וְאֵלּוּ קֶרְבָּנוֹת מִבִּיאָה ?**

הַיּוֹלֶדֶת נִקְבָּה, טַמְאָה שְׁבֻעִיִּים. ב' - 66 הימים הבאים אחריהם, עדיין טַמְאָה לגבי כניסה למקדש ואכילת קדשים, (אולם, נקראים "ימי טהרה" - שכל דם באותם ימים טהור). **"וּבִמְלֹאוֹת יְמֵי טַהֲרָה..."** - ביום ה-81, מביאה 2 עופות לחטאת ולעולה - וטהורה לגמרי.

52. **יּוֹלֶדֶת נִקְבָּה, שֶׁהִפִּילָה וְלֹד נֹסֶף, לִפְנֵי שֶׁהִבִּיאָה הַקֶּרְבָּנוֹת לֹלֶד הָרָאוּשׁוֹן. כִּמָּה קֶרְבָּנוֹת חַיִּיבָת ?**

אם הפילה בתוך ימי הטהרה של הולד הראשון - מביאה רק פעם אחת לשני הוולדות³⁰. (כגון: הפילה ביום ה' - 80 ללידה הראשונה).

אם הפילה אחר ימי הטהרה של הולד הראשון - חייבת לכל ולד בנפרד. (כגון: הפילה ביום ה' - 81 ללידה הראשונה).

53. **יּוֹלֶדֶת נִקְבָּה, שֶׁהִפִּילָה וְלֹד נֹסֶף, אֹר לְיוֹם ה' - 81. כִּמָּה קֶרְבָּנוֹת חַיִּיבָת ?**

הַמִּפְלֶת לְאוֹר שְׁמוֹנִים וְאַחַד, בֵּית שְׁמַאי פוֹטְרִין מִן הַקֶּרֶבֶן³¹, וּבֵית הֶלֶל מְחַבֵּין³².

54. **"סָדִין - בְּצִיצִית, בֵּית שְׁמַאי פוֹטְרִין, וּבֵית הֶלֶל מְחַבֵּים".** על איזה סדין מדובר, ומדוע פטרו אותו בית שמאי מציצית?

מדובר על סדין מַפְשֵׁתוֹ (שְׁלֹבָשִׁים בדר"כ בלילה). אמנם, מצות ציצית דוחה את איסור שעטנז, ולכן יכול לשים בטלית של פשתן - ציצית מצמר. אך היות וְלִילָה לֹא זֶמֶן צִיצִית, אם יטיל בטלית פשתן - ציצית מצמר, יעבור על איסור "שעטנז".

בֵּית שְׁמַאי פוֹטְרִין סָדִין זֶה מְצִיצִית גַּם בְּיוֹם³³, שְׁמַי יִשְׁכַּל בְּלִילָה בְּאִיסוֹר שֵׁעֲטָנִז.

בֵּית הֶלֶל מְחַבֵּים אֶת הַסָּדִין בְּצִיצִית בְּיוֹם, וְאִינֵם חוֹשְׁשִׁין שְׁמַי יִלְבֹּשׁ אוֹתָהּ בְּלִילָה, וְיַעֲבֹר עַל אִיסוֹר שֵׁעֲטָנִז.

55. **הַסֵּבֶר: קִבְעוֹת לְמַעֲשֵׂר !**

סתם פירות, שאינם מעושרים מותרים באכילת עראי. **מִשְׁנִקְבָּעוּ לֹאכִילָה**³⁴, נאסרו אף באכילת עראי. (משום שגם אכילת עראי נחשבת אז כאכילה חשובה דהיינו אכילת קבע).

56. **אָדָם הֵנִיחַ פִּירוֹת בְּכָל־כֹּלָה (בסל) שִׁיחַד אוֹתָהּ לְשַׁבָּת. הָאֵם מוֹתֵר לֹאכֹל אֲכִילַת עֵרָאִי מִהַפִּירוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת ?**

³⁰ הואיל ולא הגיע עדיין זמן החיוב לקרבנות של הולד הראשון, נפטרת בקרבן אחד לשניהם.

³¹ הואיל, ולילה לאו זמן קרבן הוא, נחשב שעדיין לא הגיע זמן החיוב לולד הראשון, והפילה בתוך "מלאת ימי טהרה".

³² סוף יום ה' - 80 נחשב "מלאת ימי טהרה", ומיד התחייבה בקרבן לולד הראשון.

³³ וא"ת איך עקרו בית שמאי מצוה מן התורה של ציצית, משום גזירה שמה יעבור על איסור אחר : וי"ל, שכל דבר שהוא בשב ואל תעשה, לא נחשב כעוקר דבר מן התורה. שהדבר נעקר ממילא ולא בידיים ממש. (תו"ט)

³⁴ כגון: ביטול קובע למעשר - שמשעה שהתבשל, חשובים הפירות וכל אכילה מהם נחשבת כקבע. כמו"כ שבת קובעת - שמשעה שנכנסה השבת, אכילת הפירות, אכילה חשובה היא (מצוות "עונג שבת", מחשיבה את האכילה).

השבת (כניסת השבת) - קובעת למעשר. לכן, כשמניח הפירות בכלכלה המיוחדת לשבת,

ב"ה סוברים, הואיל וייחד את הפירות שבכלכלה - לשבת, **מיד כשהניחם** נקבעו למעשר, ואסורים אפילו באכילת עראי.

ב"ש סוברים, שבערב שבת עדיין לא נקבעו הפירות למעשר, ומותר לאכול מהם אכילת עראי, ורק בכניסת השבת נקבעים למעשר.

משנה יא'

57. הנודר נדר נזיר. כמה זמן חייב לנהוג בקדושת נזיר³⁵ ?

סתם נזירות - 30 יום. אם פרש בנדרו יותר מ - 30 יום נקראת נזירות מרובה.

58. הנודר נזירות בחו"ל. מה דינו ?

חז"ל גזרו טומאה מדרבנן על ארץ העמים. לכן הנודר נזירות בחו"ל, אף אחר שקיים בחו"ל את נדרו, קנסו אותו לבוא לארץ, ולמנות שוב נזירות.

59. הנודר נזירות מרובה בחו"ל, וקיים נדרו. כמה זמן חייב לנהוג בקדושת נזיר כשישוב לארץ ?

לבית שמיאי - רק שלשים יום.

לבית הלל "נזיר בתחלה", כפי ימי הנזירות שנדר.

60. כת א' מעידה שנדר שתי נזירויות (60 יום), וכת ב' מעידה שנדר 5 נזירויות (150 יום). כמה ימים חייב בנזירות?

לבית שמיאי - "נחלקה העדות" - שתי הכיתות מכחישות אלו את אלו, לכן את שתיהן לא מקבלים ופטור מנזירות.

לבית הלל - לפי עדותן של שתי הכיתות, חייב לפחות 2 נזירויות. לכן, חייב בנזירות 60 יום.

משנה יב'

61. אוהל שתקרתו סדוקה. טומאה נמצאת באוהל, מצד אחד של הסדק, וכלים באוהל, מצד שני של הסדק. האם הטומאה עוברת מצד לצד ויטמאו הכלים?

לא. מפני שהסדק חולק את התקרה, ואין הטומאה עוברת לצד השני.

62. חפץ מונח על הרצפה, בדיוק כנגד הסדק שבתקרה. לחפץ חלל בגובה טפח. מדוע נחשב האוהל - כאוהל אחד, ותעבור הטומאה מצד לצד?

מפני שגג החפץ, נחשב כאוהל. כך, שהטומאה שבצד אחד, עוברת אל תחת גג החפץ³⁶, ומשם לצד השני.

לכן, הטומאה עוברת מצד לצד והכלים טמאים !

63. אדם שוכב על הרצפה, כנגד הסדק. (והרי בחלל גוף האדם יש טפח). האם הטומאה עוברת מצד לצד ?

לבית שמיאי החלל בגופו של האדם, לא נחשב כאוהל, ולא מביא את הטומאה שתחת התקרה, לצד השני שמעבר לסדק. לבית הלל, האדם נחשב כחלול, (כאוהל)³⁷, ומביא את הטומאה מצד לצד.

³⁵ לגבי איסור שתיית יין וכל היוצא מהגפן, איסור להיטמא למת ואיסור תספורת (פרי"ש א"י).

³⁶ היות והחפץ נמצא בדיוק כנגד הסדק, הטומאה יכולה לעבור מהצד האחד לצד השני.

³⁷ הצד העליון של האדם מאהיל על הצד התחתון.